

I. Czytanie ze zrozumieniem

Rodzina Wacława Sobieskiego w linii męskiej pochodziła z kresów południowo-wschodnich Rzeczypospolitej. Trudniejsze natomiast jest prawidłowe odczytanie jego rodowodu społecznego. Nazwisko i pochodzenie ze wschodnich rubieży kojarzy się podświadomie z osiadłym w ówczesnym województwie czerwonoruskim szlacheckim rodem Sobieskich herbu Janina, który wydał króla Jana III. Jednakże skąpe, ale nie zaprzeczonej wiarygodności świadectwa źródłowe pośrednio stawiają pod znakiem zapytania tę przynależność do szlachty. Nie tylko dlatego, że królewska gałąź tego rodu wymarła już w wieku XVIII, ale że pierwszy historycznie potwierdzony protoplasta naszego historyka Antoni żyjący w początkach w. XIX był kupcem lwowskim, jak stwierdza zapis metryki ślubu jego syna Stanisława (ojca Wacława), nie przydający przy jego nazwisku szlacheckiego określenia *generosus*. Wydaje się, że dopiero tenże Stanisław już w późniejszym wieku stworzył mit o swym pochodzeniu szlacheckim, czego wyrazem było noszenie sygnetu z herbem Janina i posługiwanie się tym zawołaniem jako pseudonimem (dość przejrzystym) w pracy literackiej; może aluzyjnie nadawał swym synom imiona, co prawda tylko drugie i trzecie, używane przez linię senatorsko-królewską. Tendencja ta nie przeszkadzała mu w manifestowaniu szczerzej postawy demokratycznej. (...)

Najbardziej wyraziście w polu widzenia zarysowuje się i przemawia do nas dzisiaj okolicznościowo-historyczne piarstwo [Wacława] Sobieskiego, inaczej mówiąc publicystyka. Główną areną jego wystąpień staje się od r. 1916 „Głos Narodu”, a od roku następnego nadto ruchliwy organ Ligi Narodowej, miesięcznik „Rok Polski”, wychodzący również w Krakowie. W pierwszym ogłaszał artykuły lżejszego kalibru, w drugim rzeczy bardziej zasadnicze i aktualne (dał w nim 11 artykułów).

Ta publicystyka wojenna nie przypomina w niczym młodzieńczej publicystyki Sobieskiego z lat 1898-1902. Gdy owa tematycznie skupiała się wyłącznie na zagadnieniach społecznych, zwalczała klerykalizm i papizm, arystokratyzm i szlachectwo, dominację polityczną stańczyków, w swych założeniach była jednostronna, a w ujęciu napastliwa i bezwzględna, obecna miała na celu już nie walkę o postęp i demokrację, ale obronę najżywniejszych interesów i bytu narodowego, sprawę jego politycznej przyszłości, jaką była odbudowa niezależnego państwa. W swej zewnętrznej formie cechowało ją zrównoważenie, a nawet elegancja.

Henryk Barycz, *Historia gniewny i niepokorny. Rzecz o Wacławie Sobieskim*. Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978, s. 9-10, 282-283.

1. Zamieszczony tekst porusza sprawę m.in.:

- A) rodowodu króla Jana III Sobieskiego B) genealogii rodu znanego historyka
 C) dziejów szlacheckiego herbu D) wiarygodności źródeł historycznych

2. Autor tekstu przypuszcza, że Wacław Sobieski wywodzi się z:

- A) rodziny królewskiej B) szlacheckiego rodu Sobieskich
 C) szlachty herbu Janina D) rodziny kupieckiej

3. Z tekstu wynika, że Stanisław Sobieski był:

- A) ojcem Antoniego B) wnukiem Wacława C) ojcem Wacława D) dziadkiem Antoniego

4. Aby potwierdzić swe pochodzenie, Stanisław Sobieski posłużył się:

- A) herbowym sygnetem B) rodzinnymi pamiątkami
 C) metryką ślubu D) określeniem *generosus*

5. Publicystyka wojenna Wacława Sobieskiego skupia się na sprawach:

- A) społecznych B) religijnych C) gospodarczych D) politycznych

6. W artykułach Wacława Sobieskiego publikowanych od 1917 r. można zauważyć:

- A) napastliwy ton wypowiedzi B) zainteresowanie sprawami mało istotnymi
 C) wytworność stylu D) popieranie demokracji

II. Nauka o języku

7. Orzeczenie imienne występuje w zdaniu:

- A) Byliśmy zajęci tworzeniem nowych projektów. B) Jesteśmy na szczycie najwyższej góry świata.
 C) Byli tam w zeszłą sobotę. D) Bądźcie z nami na imprezie charytatywnej.

8. Podmiot domyślny znajduje się w zdaniu:

- A) Interesował nas jej nowy pomysł. B) Zdenerwowała mnie twoja wypowiedź.
 C) Przez kilka dni czekała bezskutecznie. D) Było tam trochę niepotrzebnych przedmiotów.

9. Zdaniem bezpodmiotowym jest wypowiedzenie:

- A) Zabrania się zrywania krokusów. B) Staliście się bardzo nerwowi.
 C) Tylko ty potrafisz naprawić radio. D) Czy moglibyście mi pomóc?

10. Poprawnie wskazano (podkreślono) dopełnienie w zdaniu.

- A) Przyjdź jutro o tej samej porze. B) Wyszedł z psem na daleki spacer.
 C) Ciągle myślała o minionych czasach. D) Podjął ryzyko górskiej wspinaczki.

11. W zdaniu *Mimo tej strasznej katastrofy nie tracili nadziei na poprawę losu.* - jest okolicznik:

- A) czasu   B) sposobu   C) warunku   D) przyzwolenia

12. W zdaniu: *Na brzegu morza tata i ja budowaliśmy wspaniałe zamki.* - przydawka jest wyrażona:

- A) wyrażeniem przyimkowym   B) rzeczownikiem
 C) zaimkiem   D) czasownikiem

13. Synonimem słowa *inwencja* jest:

- A) pomysłowość   B) natchnienie   C) inwestycja   D) apatia

14. Opozycję pod względem dźwięczności stanowi para głosek:

- A) a - ę   B) b - k   C) sz - cz   D) ż - ś

15. Ubezdźwięcznienie postępowe głoski następuje w wyrazie:

- A) kłódka   B) przecier   C) bluzka   D) bęben

16. Tylko głoski nosowe zawiera szereg:

- A) o, u, y   B) a, m, n   C) ż, ć, ś   D) sz, cz, rz

17. Skrótowcem głoskowym jest:

- A) PKO [wym. pekao] - Polska Kasa Oszczędności   B) MEN [wym. men] - Ministerstwo Edukacji Narodowej
 C) NBP [wym. enbepe] - Narodowy Bank Polski   D) POLFA [wym. polfa] - Polska Farmacja

18. Archaizm to wyraz, który:

- A) nie odmienia się   B) powstał niedawno
 C) pochodzi z obcego języka   D) wyszedł z użycia

III. Literatura

19. Gerwazy, bohater utworu pt. „Pan Tadeusz”, zamierzał zemścić się na:

- A) Stolniku   B) Jacku Soplicy   C) Wojskim   D) Podkomorzym

20. Hrabia, bohater utworu pt. „Pan Tadeusz”, szczególnie interesował się:

- A) polowaniem   B) polityką   C) malarstwem   D) zoologią

21. Utwór pt. „Pan Tadeusz” to:

- A) powieść historyczna   B) ballada   C) epopeja   D) dramat

22. Do napisania „Zemsty” zainspirowały Fredrę:

- A) wiersze Jana Kochanowskiego   B) wydarzenia z roku 1830
 C) stare polskie legendy   D) stare, rodzinne akta procesowe

23. Chcąc zwabić Wacława (bohatera „Zemsty”) do swego zamku, Cześnik:

- A) dyktuje Dyndalskiemu list do młodzieńca   B) wysyła Papkina do domu Rejenta
 C) sam udaje się z zaproszeniem do domu wroga   D) zastawia pułapkę podczas bójki o mur

24. Bajkę jako gatunek literacki cechuje:

- A) puenta   B) punkt kulminacyjny   C) alegoria   D) porównanie

25. W bajce pt. „Ptaszki w klatce” czytamy o:

- A) ochronie świata zwierzęcego   B) umiłowaniu wolności
 C) wezwaniu do powstania narodowego   D) strojeniu się w cudze piórka

26. W dramacie pt. „Dziady” podczas pogańskiej uroczystości pojawia się duch, który za życia:

- A) gnębił poddanych   B) pomagał cierpiącym   C) kochał poezję   D) zabijał ptaki

27. W dramacie pt. „Romeo i Julia” Romeo zostaje wygnany z Werony, ponieważ:

- A) wziął potajemnie ślub z Julią   B) wtargnął nieproszony do domu Kapuletów
 C) zabił krewnego Julii   D) nawoływał naród do buntu

28. W dramacie elżbietańskim obserwujemy:

- A) akcję o tematyce religijnej   B) wzniosły, patetyczny język bohaterów
 C) tylko jedno miejsce akcji   D) liczne sceny zbiorowe

29. Ebenezer Scrooge, bohater „Opowieści wigilijnej”, to człowiek:

- A) o gołęmbim sercu   B) towarzyski   C) z poczuciem humoru   D) skąpy i nieuczynny

30. W „Trenie V” poeta porównuje zmarłą córeczkę do:

- A) białej, kwitnącej lilii   B) bogini śmierci, Persefony
 C) ściętej przez nieuwagę oliwki   D) białej łabędzicy